

Εβδομαδιαίο Δελτίο Οικονομικών Εξελίξεων

Διεύθυνση Οικονομικών Μελετών

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

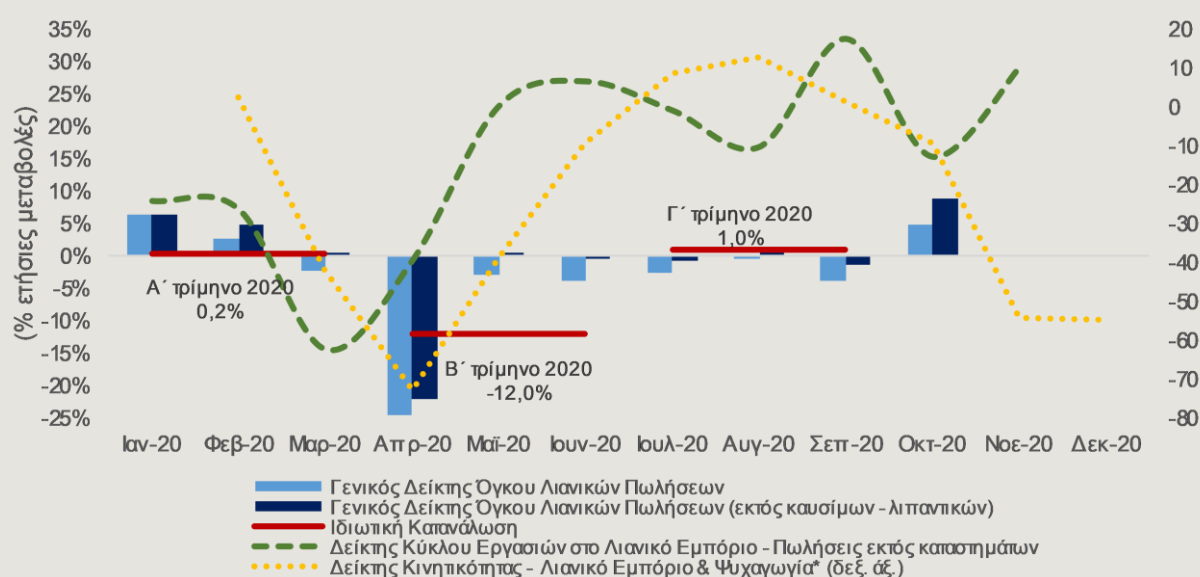
Καταναλωτική Δαπάνη, Αποταμίευση και Πλούτος σε Ελλάδα και Ευρωζώνη: Συγκριτική Ανάλυση

Παρά την πανδημική κρίση, ο δείκτης όγκου στο λιανικό εμπόριο υποχώρησε οριακά, στο πρώτο δεκάμηνο του έτους, με εξαίρεση τη δαπάνη για καύσιμα που λόγω του lockdown και της εργασίας από απόσταση υποχώρησε πολύ περισσότερο. Εξετάζοντας τη δομή των δαπανών στον οικογενειακό προϋπολογισμό, παρατηρούμε ότι οι πωλήσεις σε είδη πρώτης ανάγκης, όπως τα φάρμακα και τα τρόφιμα, αυξήθηκαν σημαντικά, ενώ, αντίθετα, μειώθηκε κατακόρυφα η ζήτηση για διαρκή αγαθά και είδη υψηλής εισοδηματικής ελαστικότητας (π.χ. έπιπλα, συσκευές, ένδυση).

Η παρατηρούμενη συγκράτηση των συνολικών καταναλωτικών δαπανών, σε συνδυασμό με το περιβάλλον αβεβαιότητας και τη δημοσιονομική πολιτική στήριξης του διαθέσιμου εισοδήματος οδήγησαν σε άνοδο των καταθέσεων τόσο των νοικοκυριών, όσο και των επιχειρήσεων. Η αύξηση της καταθετικής βάσης (χρηματοοικονομικός πλούτος), σε συνδυασμό με την αύξηση των τιμών των ακινήτων (μη χρηματοοικονομικός πλούτος) σε ένα διεθνές περιβάλλον υπερβολικά χαμηλών επιτοκίων αποτέλεσαν ένα φαινόμενο πανευρωπαϊκό. Εάν λάβουμε υπόψη ότι οι αγορές ομολόγων και μετοχών έχουν ανακάμψει, σε μεγάλο βαθμό, μετά την ανακοίνωση των εμβολιαστικών προγραμμάτων διεθνώς, μπορούμε εύκολα να συνάγουμε το συμπέρασμα ότι, παρά τη μεγάλη απώλεια σε όρους ΑΕΠ το 2020 λόγω της πανδημίας, οι απώλειες σε όρους χρηματοοικονομικού και μη χρηματοοικονομικού πλούτου είναι συγκριτικά -και μέχρι τώρα- πολύ πιο περιορισμένες.

ΓΡΑΦΗΜΑ 1

Εξέλιξη των λιανικών πωλήσεων, των πωλήσεων εκτός καταστημάτων και της κινητικότητας προς τα σημεία πώλησης

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ,
Google
Community
Mobility Reports

Σημείωση (*):

Τα μηνιαία στοιχεία για την κινητικότητα από την εταιρεία Google είναι οι μέσο όροι των ημερήσιων μεταβολών. Οι ημερήσιες μεταβολές υπολογίζονται σε σχέση με μια τιμή βάσης (baseline value) για την αντίστοιχη ημέρα της εβδομάδας. Ως τιμή βάσης, θεωρείται η διάμεση τιμή (median value) των αντίστοιχων ημερών της εβδομάδας, κατά την περίοδο 5 εβδομάδων, μεταξύ 3.1.2020 - 6.2.2020. Τα στοιχεία του Δεκεμβρίου για την κινητικότητα, αφορούν μέχρι την 27.11.2020.

Στο παρόν Δελτίο επιχειρούμε να αναλύσουμε τις ανωτέρω τάσεις στην Ελλάδα και τις επιπτώσεις της πανδημικής κρίσης στη δαπάνη, την αποταμίευση και τον πλούτο των νοικοκυριών.

Λιανικό Εμπόριο, Πωλήσεις εκτός καταστημάτων και Κινητικότητα της Κοινότητας

Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, τους πρώτους δέκα μήνες του 2020, ο γενικός δείκτης όγκου στο λιανικό εμπόριο κατέγραψε ετήσια πτώση της τάξης του 2,8%, ενώ ο αντίστοιχος δείκτης εκτός καυσίμων μειώθηκε οριακά, κατά μόλις 0,4%, σε σύγκριση με το πρώτο δεκάμηνο του 2019. Συγκεκριμένα, οι λιανικές πωλήσεις των καυσίμων και λιπαντικών αυτοκινήτων, σε όρους όγκου, μειώθηκαν κατά 10,9%, σε ετήσια βάση, λόγω των περιορισμών στις μετακινήσεις που ήταν σε ισχύ στο δεύτερο τρίμηνο του έτους αλλά και του μέτρου της εργασίας από απόσταση που εφαρμόστηκε σε μεγάλο αριθμό επιχειρήσεων από τον Μάρτιο και έπειτα και είχε ως αποτέλεσμα τη μείωση των καθημερινών μετακινήσεων των εργαζομένων. Εκτιμάται ότι η πτώση αυτή μετριάστηκε -σε ένα βαθμό- από την εκτεταμένη χρήση Ι.Χ. επιβατικών αυτοκινήτων, καθώς, παράλληλα, οι καταναλωτές απέφυγαν να χρησιμοποιήσουν τις δημόσιες συγκοινωνίες, εξαιτίας της πανδημίας.

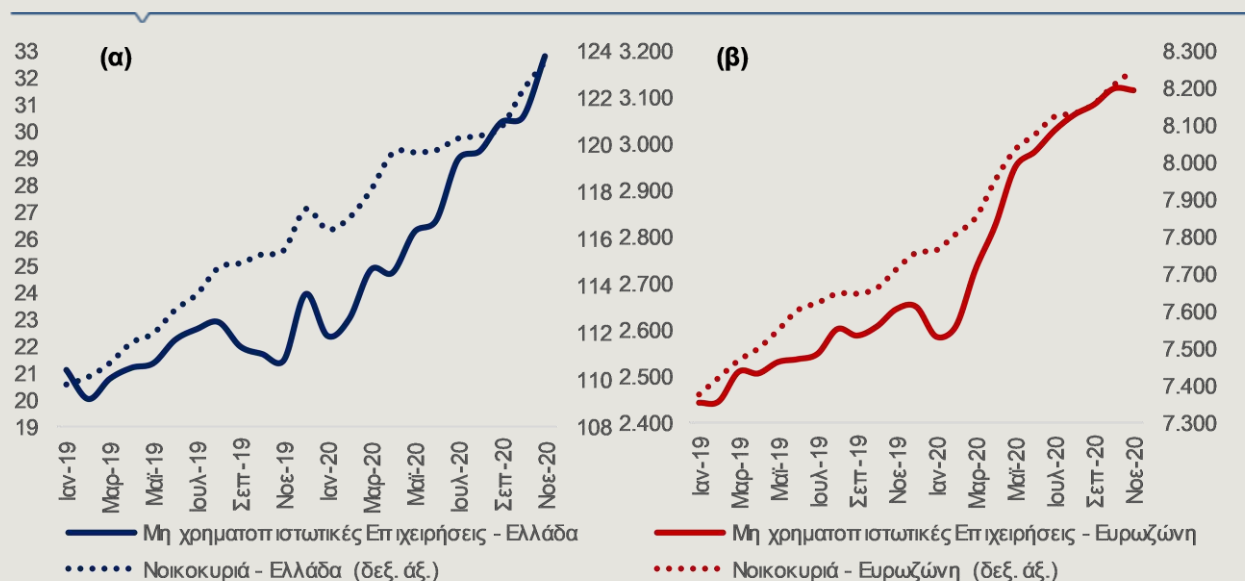
Τον Οκτώβριο, ωστόσο, ο γενικός δείκτης όγκου στο λιανικό εμπόριο κατέγραψε αύξηση κατά 4,7%, σε ετήσια βάση, ενώ ο αντίστοιχος δείκτης χωρίς τα καύσιμα αυξήθηκε κατά 8,6% (Γράφημα 1). Άνοδος των πωλήσεων σημειώθηκε στην πλειονότητα των επιμέρους κατηγοριών. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι οι λιανικές πωλήσεις, σε όρους όγκου, αυξήθηκαν, σε ετήσια βάση, στα μεγάλα καταστήματα τροφίμων (super markets) κατά 7,7%, στα πολυκαταστήματα κατά 6,8%, στα είδη ένδυσης-υπόδησης κατά 5% και στα βιβλία, χαρτικά και λοιπά είδη κατά 20%. Ειδικά για τα super markets, η αύξηση που παρατηρήθηκε, τον Οκτώβριο, πιθανότατα οφείλεται στην πρόσκαιρη αλλαγή της αγοραστικής συμπεριφοράς των πολιτών, δηλαδή στην αυξημένη κατανάλωση, με σκοπό τη δημιουργία αποθεμάτων, εν όψει της επιβολής του δεύτερου lockdown, στις αρχές Νοεμβρίου («panic buying effect»).

Παράλληλα, **σημαντική άνοδος έχει καταγραφεί και στις πωλήσεις εκτός καταστημάτων**, σύμφωνα με το δείκτη κύκλου εργασιών¹, που περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, τις πωλήσεις μέσω διαδικτύου, κατά 29%, σε ετήσια βάση, τον Οκτώβριο και κατά 15,4%, συνολικά τους πρώτους δέκα μήνες του 2020, σε σύγκριση με το ίδιο διάστημα του 2019. Επιπρόσθετα, όπως παρατηρείται στο Γράφημα 1, η **επισκεψιμότητα σε χώρους λιανικού εμπορίου και ψυχαγωγίας**, η οποία μειώθηκε σημαντικά, τον Νοέμβριο, εξαιτίας του δεύτερου lockdown, σταθεροποιήθηκε, τον Δεκέμβριο, περίπου στο -55%, σε σύγκριση με την περίοδο βάσης (βλ. σημείωση, Γράφημα 1), έναντι -73%, αντίστοιχα, τον Απρίλιο. Η ηπιότερη πτώση της κινητικότητας, σύμφωνα με τα στοιχεία της Google, σε σύγκριση με το πρώτο lockdown, οφείλεται, πρωτίστως, στην εφαρμογή της μεθόδου παράδοσης εκτός καταστήματος (click away), κατά τη διάρκεια των εορτών.

Βάσει των ανωτέρω, εκτιμάται ότι η πτώση της ιδιωτικής κατανάλωσης, σε ετήσια βάση, το τελευταίο τρίμηνο του 2020, θα είναι ηπιότερη σε σύγκριση με τη μείωση που σημειώθηκε, στο δεύτερο τρίμηνο του έτους

ΓΡΑΦΗΜΑ 2

Άνοδος των καταθέσεων σε Ελλάδα και Ευρωζώνη στο έτος της πανδημίας (ποσά σε € δισ.)

Πηγή:
Ευρωπαϊκή
Κεντρική
Τράπεζα

Σημείωση:

Περιλαμβάνονται υπόλοιπα τέλους εκάστης περιόδου, κατοίκων εσωτερικού και λοιπών χωρών ζώνης Ευρώ.

(-12%). Σημειώνεται ότι, σωρευτικά το πρώτο εννεάμηνο του 2020, η ιδιωτική κατανάλωση μειώθηκε κατά 3,6%, σε σύγκριση με το ίδιο διάστημα του 2019.

Αβεβαιότητα και Αποταμίευση Νοικοκυριών και Επιχειρήσεων

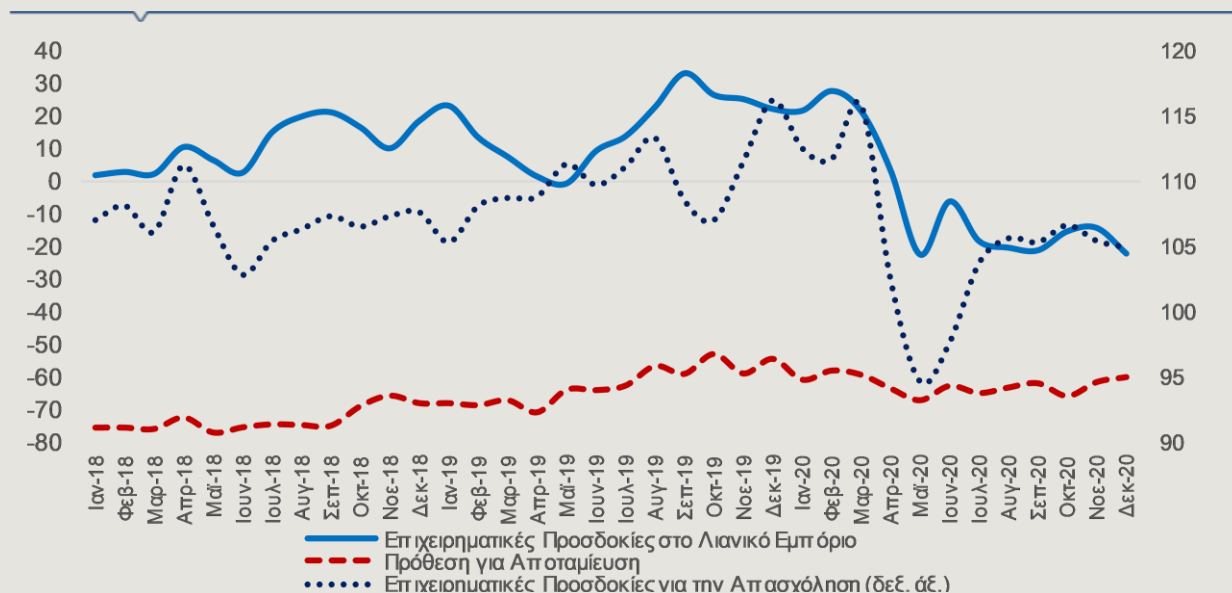
Η μειωμένη δαπάνη των νοικοκυριών αλλά και η αβεβαιότητα που προκάλεσε η πανδημία, σχετικά με τη διατήρηση των θέσεων απασχόλησης και την εξέλιξη των μελλοντικών εισοδημάτων, οδήγησαν, μεταξύ άλλων, σε αξιοσημείωτη άνοδο της καταθετικής βάσης, όπως απεικονίζεται στο Γράφημα 2α. Η εν λόγω άνοδος των καταθέσεων, δηλαδή, προήλθε από την αύξηση αφενός, της “αναγκαστικής” αποταμίευσης (οι καταναλωτές δεν μπορούν να δαπανήσουν -σε ένα βαθμό- εξαιτίας των μέτρων περιορισμού της οικονομικής δραστηριότητας), αφετέρου, της “προληπτικής” αποταμίευσης (οι καταναλωτές αποταμιεύουν, λόγω της αβεβαιότητας για την απασχόληση και τα μελλοντικά εισοδήματα).

Παράλληλα και οι επιχειρήσεις προχώρησαν σε συγκράτηση των δαπανών τους, εξαιτίας της αβεβαιότητας που προκάλεσε η πανδημία Covid-19, για την πορεία των εργασιών και τη ρευστότητά τους. Πρόσθετοι παράγοντες που οδήγησαν στην άνοδο των καταθέσεων ήταν τα μέτρα στήριξης της οικονομίας που υιοθέτησε η Ελληνική Κυβέρνηση, με σκοπό την αντιμετώπιση των δυσμενών επιπτώσεων της πανδημίας, όπως η παροχή ρευστότητας προς τις επιχειρήσεις, η οποία διοχετεύτηκε μέσω του τραπεζικού συστήματος, αλλά και η αναστολή πληρωμών προς το δημόσιο (φορολογικών υποχρεώσεων, εισφορών προς τα ασφαλιστικά ταμεία). Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τα στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος, το άθροισμα των μηνιαίων καθαρών ροών καταθέσεων² των νοικοκυριών ανήλθε, στο διάστημα Μαρτίου-Νοεμβρίου, σε Ευρώ 7,1 δισ., ενώ των μη χρηματοπιστωτικών επιχειρήσεων, αντίστοιχα, σε Ευρώ 9,8 δισ. Αξίζει να σημειωθεί ότι αύξηση καταθέσεων τόσο των νοικοκυριών, όσο και των επιχειρήσεων, παρατηρήθηκε και στην Ευρωζώνη, από την εμφάνιση της πανδημίας και μετά, με την ίδια περίπου δυναμική (Γράφημα 2β).

Σε ό,τι αφορά τις προσδοκίες για την εξέλιξη των ανωτέρω μεγεθών, δηλαδή των λιανικών πωλήσεων, των καταθέσεων αλλά και της αποταμίευσης, το επόμενο τρίμηνο και δωδεκάμηνο, αντίστοιχα, σύμφωνα με τα στοιχεία του οικονομικού κλίματος που δημοσίευσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, για το μήνα Δεκέμβριο, φαίνεται ότι η αβεβαιότητα εξαιτίας της πανδημίας εξακολουθεί να υφίσταται. Συγκεκριμένα, η πρόθεση των νοικοκυριών για αποταμίευση, αν και παραμένει έντονα αρνητική (-60,4 μονάδες), σημείωσε ελαφρά βελτίωση, σε σύγκριση με τον προηγούμενο μήνα (+1,5 μονάδα), ενώ πρόκειται για την υψηλότερη επίδοση που έχει σημειωθεί από τον Απρίλιο (Γράφημα 3). Το γεγονός αυτό συνεπάγεται, πιθανότατα, ότι οι καταθέσεις των νοικοκυριών εξακολουθούν να αυξάνονται τόσο λόγω αποταμιεύσεων για προληπτικούς λόγους, όσο και λόγω μη χρησιμοποιούμενης ρευστότητας. Οι επιχειρηματικές προσδοκίες για την απασχόληση, ωστόσο, έχουν βελτιωθεί, καθώς ο σχετικός δείκτης διαμορφώθηκε, τον Δεκέμβριο, σε 104,9 μονάδες, έχοντας ανακτήσει σχεδόν το 50% της απώλειας που κατέγραψε τον περασμένο Μάιο (94,6 μονάδες). Η επίδοση του εν λόγω δείκτη, τον Δεκέμβριο, αποτελεί την υψηλότερη μεταξύ των χωρών της ΕΕ-27. Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στο λιανικό εμπόριο, ωστόσο, επιδεινώθηκε εκ νέου, σημειώνοντας τη χειρότερη επίδοση των τελευταίων επτά μηνών.

ΓΡΑΦΗΜΑ 3

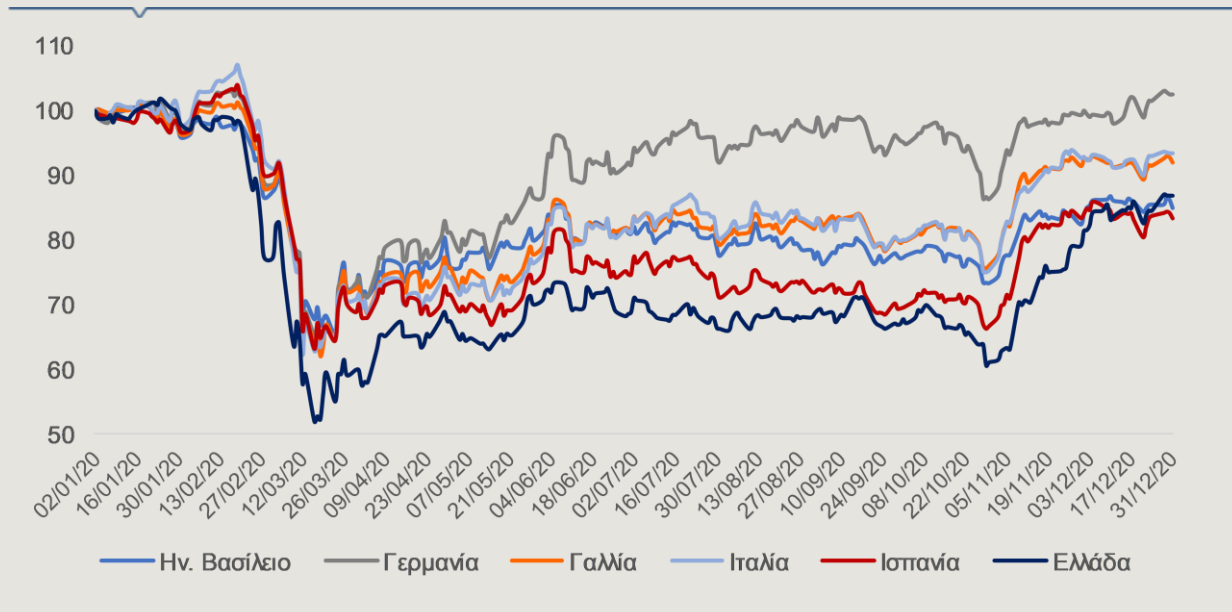
Οι επιχειρηματικές προσδοκίες στο λιανικό εμπόριο και για την απασχόληση και η πρόθεση των νοικοκυριών για αποταμίευση

Πηγή:
Ευρωπαϊκή
Επιτροπή

ΓΡΑΦΗΜΑ 4

Η εξέλιξη των χρηματιστηριακών δεικτών σε επιλεγμένες ευρωπαϊκές χώρες το 2020

Πηγή:
Bloomberg

Σημείωση:

Οι τιμές έχουν δεικτοποιηθεί ώστε 2.1.2020 = 100.

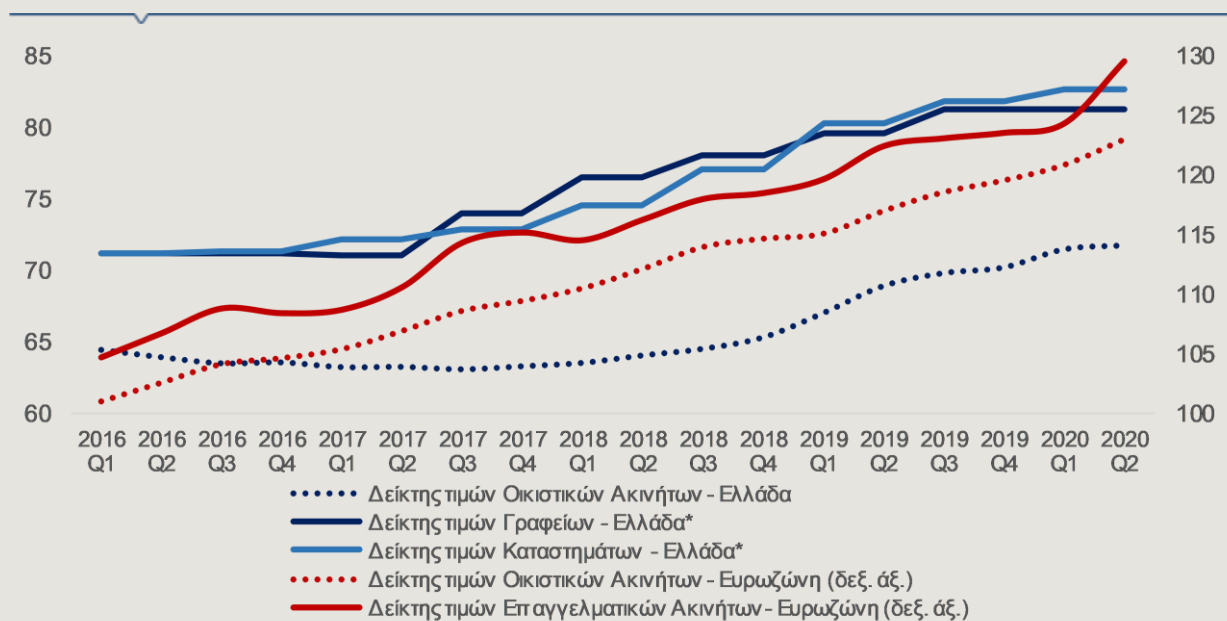
Χρηματοοικονομικός και Μη Χρηματοοικονομικός Πλούτος

Η αύξηση των καταθέσεων συνιστά ενίσχυση του χρηματοοικονομικού πλούτου. Παράλληλα με την άνοδο των καταθέσεων, από τον Μάρτιο και μετά, οι χρηματιστηριακές αγορές ανέκαμψαν μερικώς, ενώ οι τιμές των κατοικιών αυξήθηκαν. Όπως αναφέρεται στη σχετική μελέτη της Credit Suisse (Credit Suisse, Research Institute, “Global wealth report 2020”, October 2020) και σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία για το δεύτερο τρίμηνο του 2020, η ανάκαμψη των αγορών και οι υψηλές τιμές των ακινήτων είχαν ως αποτέλεσμα ο πλούτος των νοικοκυριών να προσεγγίσει το επίπεδο που βρισκόταν παγκοσμίως, στο τέλος του 2019. Σημειώνεται ότι ο πλούτος των νοικοκυριών διακρίνεται σε χρηματοοικονομικό, δηλαδή ρευστά διαθέσιμα και κινητές αξίες (ομόλογα, μετοχές κ.λπ.) και σε μη χρηματοοικονομικό που αποτιμάται κατά κύριο λόγο στις αξίες των ακινήτων.

Πιο αναλυτικά, όπως παρατηρείται στο Γράφημα 4, στο πρώτο τρίμηνο του 2020, υπήρξε αναταραχή στις αγορές των μετοχών, με τους δείκτες χρηματιστηρίων της Ελλάδας και των επιλεγμένων ευρωπαϊκών χωρών

ΓΡΑΦΗΜΑ 5

Η εξέλιξη των δεικτών τιμών των ακινήτων στην Ελλάδα και την Ευρωζώνη, 2016-2020

Πηγή: Bank For International Settlements (BIS)

Σημειώσεις:

- Έτος βάσης των δεικτών είναι το 2010 (=100), με εξαίρεση των δείκτη τιμών επαγγελματικών ακινήτων για την Ευρωζώνη, για τον οποίο έτος βάσης είναι το 2011.
- (*) Οι δείκτες τιμών των καταστημάτων και των γραφείων στην Ελλάδα έχουν εξαμηνιαία συχνότητα.

να υποχωρούν σημαντικά. Από τον Μάρτιο έως και τον Οκτώβριο, αυτοί οι δείκτες ακολούθησαν ανοδική τροχιά, ενώ εξασθένησαν, κατά τη διάρκεια του φθινοπώρου, εξαιτίας του δεύτερου κύματος της πανδημίας που βρισκόταν σε εξέλιξη στην Ευρώπη. Από τις αρχές Νοεμβρίου, μετά τις ανακοινώσεις για την εύρεση ενός ασφαλούς και αποτελεσματικού εμβολίου κατά της νόσου του κορωνοϊού, τα ευρωπαϊκά χρηματιστήρια ανέκαμψαν σημαντικά. Ο γερμανικός δείκτης (DAX), μάλιστα, έκλεισε, στις 30.12.2020, κατά 2,5% υψηλότερα, σε σύγκριση με την έναρξη του έτους (2.1.2020), ενώ οι υπόλοιποι δείκτες ανέκτησαν σημαντικό μέρος των απωλειών του πρώτου τριμήνου. Ταυτόχρονα, οι αποδόσεις των ομολόγων ακολούθησαν πτωτική πορεία το 2020 (-79,7 μονάδες βάσης για το ελληνικό δεκαετές ομόλογο δημοσίου στο διάστημα 2.1.2020-31.12.2020), γεγονός που συνεπάγεται άνοδο της αξίας τους.

Τέλος, όπως παρατηρείται στο Γράφημα 5, η πανδημία δεν ανέκοψε την ανοδική πορεία των τιμών ακινήτων ούτε στη χώρα μας, αλλά ούτε και στην Ευρωζώνη. Συγκεκριμένα, οι τιμές των οικιστικών ακινήτων αυξήθηκαν, το δεύτερο τρίμηνο του 2020, κατά 4,1%, σε ετήσια βάση, στην Ελλάδα και κατά 5,1%, αντίστοιχα, στην Ευρωζώνη. Επιπλέον, οι τιμές των επαγγελματικών ακινήτων στην Ευρωζώνη σημείωσαν άνοδο κατά 5,8%, το δεύτερο τρίμηνο του 2020, σε σύγκριση με το ίδιο τρίμηνο του 2019, ενώ στην Ελλάδα οι τιμές των γραφείων αυξήθηκαν κατά 2%, το πρώτο εξάμηνο του έτους, σε ετήσια βάση και οι τιμές των καταστημάτων, αντίστοιχα, κατά 3%.

Θα πρέπει, ωστόσο, να σημειωθεί -όπως αναφέρει η μελέτη της Credit Suisse- ότι οι προοπτικές της απασχόλησης, του μέσου εισοδήματος, των τιμών των μετοχών αλλά και του δημοσίου χρέους παραμένουν αβέβαιες, ενώ και τα κυβερνητικά μέτρα στήριξης των επιχειρήσεων και των εργαζομένων έχουν προσωρινό χαρακτήρα. Η πτώση της οικονομικής δραστηριότητας το 2020, αλλά και οι αλλαγές στη συμπεριφορά των επιχειρήσεων και των καταναλωτών αναμένεται να επιφέρουν όχι μόνο επιβράδυνση του παγκόσμιου ΑΕΠ αλλά και δομικές αλλαγές όπως χαμηλότερα επίπεδα απασχόλησης και διαθέσιμου εισοδήματος, οι οποίες ενδέχεται να περιορίσουν τη δυνατότητα των νοικοκυριών για συσσώρευση πλούτου, για σημαντικό χρονικό διάστημα.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΣΥΓΚΥΡΙΑ

Δείκτες Οικονομικού Κλίματος (ESI) και Υπευθύνων για τις Προμήθειες στη Μεταποίηση (PMI)

Ο Δείκτης Οικονομικού Κλίματος (ESI) στην Ελλάδα διαμορφώθηκε, τον Δεκέμβριο, στις 91,5 μονάδες, σημειώνοντας οριακή άνοδο, σε σύγκριση με τον προηγούμενο μήνα (91 μονάδες), ενώ εξασθένησε σημαντικά, σε σχέση με τον Δεκέμβριο 2019 (110,4 μονάδες). Σημειώνεται ότι, τον Δεκέμβριο, ο δείκτης ESI στην ΕΕ-27 αυξήθηκε κατά 2,8 μονάδες, σε μηνιαία βάση, ενώ ο αντίστοιχος δείκτης στις χώρες της Ευρωζώνης ενισχύθηκε κατά 2,7 μονάδες. Αναλυτικότερα, ο Δείκτης Οικονομικού Κλίματος στην Γερμανία διαμορφώθηκε στις 94,3 μονάδες (+0,1 της μονάδας, σε μηνιαία βάση), στην Ισπανία στις 90,8 μονάδες (+3,3 μονάδες), στην Ιταλία στις 88,3 μονάδες (+6,8 μονάδες) και στην Πορτογαλία στις 86 μονάδες (+1,5 μονάδα).

Όσον αφορά στους επιμέρους δείκτες επιχειρηματικών προσδοκιών στην Ελλάδα, σημειώθηκε πτώση, τον Δεκέμβριο, σε σύγκριση με τον Νοέμβριο, στο λιανικό εμπόριο, στις κατασκευές και στις υπηρεσίες, ενώ, αντίθετα, βελτιώθηκαν ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στη βιομηχανία και η καταναλωτική εμπιστοσύνη. Πιο αναλυτικά:

(i) Στη βιομηχανία, ο σχετικός δείκτης διαμορφώθηκε στις -10,3 μονάδες, τον Δεκέμβριο, αυξημένος κατά 2,1 μονάδες, σε σύγκριση με τον Νοέμβριο (Γράφημα 6). Από τις βασικές μεταβλητές, θετική συμβολή στη διαμόρφωση του δείκτη είχε το ισοζύγιο των προβλέψεων για την παραγωγή τους προσεχείς μήνες (+7,9 μονάδες), ενώ, αντίθετα, αρνητικά συνέβαλλαν οι εκτιμήσεις για αύξηση των αποθεμάτων (+0,6 της μονάδας) και οι εκτιμήσεις για τις παραγγελίες (-0,9 της μονάδας).

Επιπλέον, ο δείκτης υπευθύνων για τις προμήθειες στη μεταποίηση (Purchasing Managers Index PMI-IHS Markit) διαμορφώθηκε, τον Δεκέμβριο, στις 46,9 μονάδες, από 42,3 μονάδες, τον Νοέμβριο (Γράφημα 6). Το γεγονός ότι ο δείκτης PMI παρέμεινε σε επίπεδο χαμηλότερο των 50 μονάδων, για τρίτο διαδοχικό μήνα, συνεπάγεται ότι οι λειτουργικές συνθήκες του κλάδου εξακολουθούν να επιδεινώνονται, αν και ηπιότερα, σε

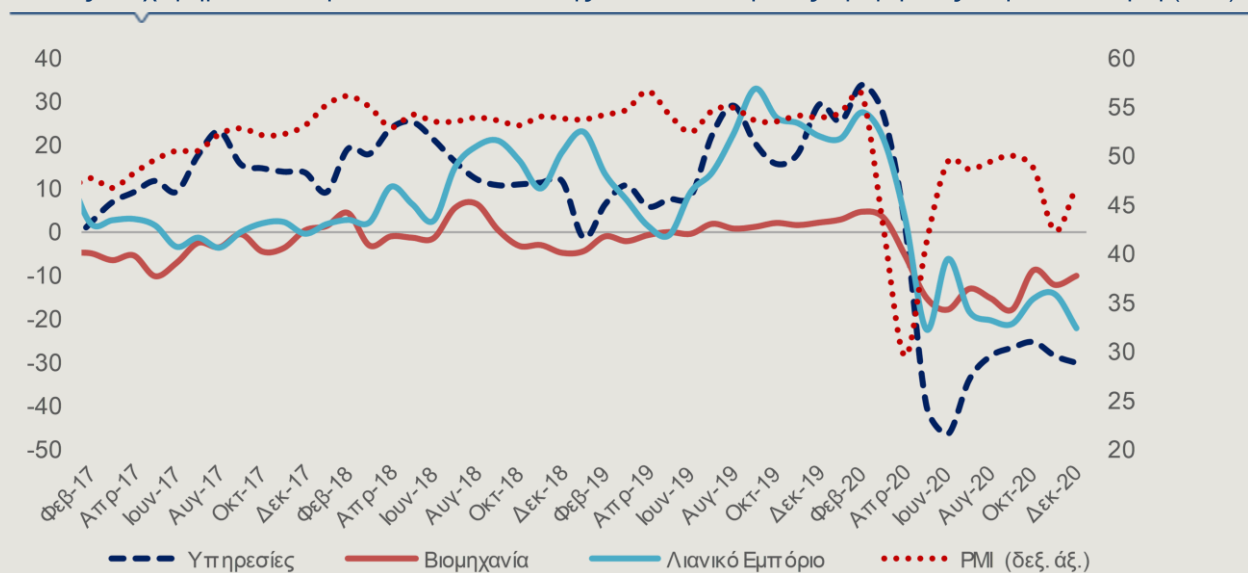
σύγκριση με τον Νοέμβριο. Η εν λόγω επιδείνωση προήλθε, πρωτίστως, από τη συρρίκνωση της ζήτησης και, ως εκ τούτου, από την μείωση της παραγωγής και των επιπέδων απασχόλησης, εξαιτίας των μέτρων περιορισμού της οικονομικής δραστηριότητας που τέθηκαν σε εφαρμογή, με σκοπό την αντιμετώπιση του νέου κύματος της πανδημίας στη χώρα. Επιπλέον, οι διαταραχές στις αλυσίδες εφοδιασμού, λόγω των μέτρων περιορισμού που ίσχυαν σε όλη την Ευρώπη και, συνεπώς, οι ελλείψεις από την πλευρά των προμηθευτών, είχαν ως αποτέλεσμα την αύξηση των τιμών των εισροών. Παράλληλα, οι εταιρείες του μεταποιητικού κλάδου μείωσαν τις τιμές των προϊόντων τους, με σκοπό την ενίσχυση των πωλήσεων, γεγονός που οδήγησε στην άσκηση πιέσεων στα περιθώρια κέρδους. Ωστόσο, αξίζει να σημειωθεί ότι επικράτησε αισιοδοξία σχετικά με τα μελλοντικά επίπεδα παραγωγής, λόγω της επικείμενης διάθεσης του εμβολίου κατά της νόσου του κορωνοϊού.

(ii) Στις υπηρεσίες, ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών σημείωσε πτώση, τον Δεκέμβριο, στις -30,4 μονάδες, από -28,8 μονάδες, τον Νοέμβριο (Γράφημα 6). Παρά το γεγονός ότι ο εν λόγω δείκτης παραμένει σε αρνητικό έδαφος, για όγδοο διαδοχικό μήνα, παρουσιάζεται βελτιωμένος, σε σύγκριση με τον Ιούνιο (-46,8 μονάδες). Από τις επιμέρους μεταβλητές του δείκτη, βελτιώθηκαν οι προβλέψεις για την εξέλιξη της ζήτησης, τους επόμενους τρεις μήνες (+1,5 μονάδα, σε μηνιαία βάση), ενώ, αντίθετα, υποχώρησαν, σε σύγκριση με τον προηγούμενο μήνα, οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων (-3,7 μονάδες) και για την τρέχουσα ζήτηση (-2,5 μονάδες).

(iii) Στο λιανικό εμπόριο, οι επιχειρηματικές προσδοκίες επιδεινώθηκαν κατά 7,8 μονάδες, σε μηνιαία βάση, ενώ ο σχετικός δείκτης παρέμεινε σε αρνητικό έδαφος, για όγδοο διαδοχικό μήνα (-22,1 μονάδες). Η πτώση του δείκτη οφείλεται στην επιδείνωση των εκτιμήσεων τόσο για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξη των πωλήσεων, όσο και για τις τρέχουσες πωλήσεις, οι οποίες υποχώρησαν κατά 14 και 18,2 μονάδες, αντίστοιχα. Τη μείωση του δείκτη επιχειρηματικών προσδοκιών στο λιανικό εμπόριο αντιστάθμισαν, εν μέρει, οι εκτιμήσεις για συρρίκνωση των αποθεμάτων (-8,7 μονάδες).

(iv) Στις κατασκευές, σημειώθηκε έντονη μείωση, καθώς ο δείκτης διαμορφώθηκε στις -44 μονάδες, τον Δεκέμβριο, από -31 μονάδες, τον Νοέμβριο. Η υποχώρηση αποδίδεται, κυρίως, στη σημαντική επιδείνωση των προβλέψεων για το πρόγραμμα εργασιών των επιχειρήσεων (-22,7 μονάδες), ενώ και οι προσδοκίες για την απασχόληση στον κλάδο υποχώρησαν, σε μικρότερο, όμως, βαθμό (-3,2 μονάδες).

Επιπρόσθετα, ο δείκτης καταναλωτικής εμπιστοσύνης ενισχύθηκε κατά 3,6 μονάδες, τον Δεκέμβριο, σε μηνιαία βάση και διαμορφώθηκε στις -44,7 μονάδες, παραμένοντας, ωστόσο, ο χαμηλότερος μεταξύ των χωρών της ΕΕ-27. Από τις επιμέρους μεταβλητές που συνθέτουν το δείκτη, ανοδικά κινήθηκαν οι εκτιμήσεις των καταναλωτών για τη γενική οικονομική κατάσταση της χώρας (+4,3 μονάδες) και για την οικονομική κατάσταση των νοικοκυριών τους (+5,1 μονάδες), το επόμενο δωδεκάμηνο. Επιπλέον, βελτιώθηκαν οι εκτιμήσεις, για την τρέχουσα οικονομική κατάσταση των νοικοκυριών (+3,7 μονάδες), όπως και οι προθέσεις για μείζονες αγορές, το επόμενο δωδεκάμηνο (+1,3 μονάδα).

ΓΡΑΦΗΜΑ 6
Δείκτες Επιχειρηματικών Προσδοκιών και Δείκτης Υπευθύνων για τις Προμήθειες στη Μεταποίηση (PMI)

Πηγή:
Ευρωπαϊκή
Επιτροπή, IHS
Markit

Η παγκόσμια οικονομική μεγέθυνση το 2021, εν μέσω αναζωπύρωσης της πανδημίας Covid-19

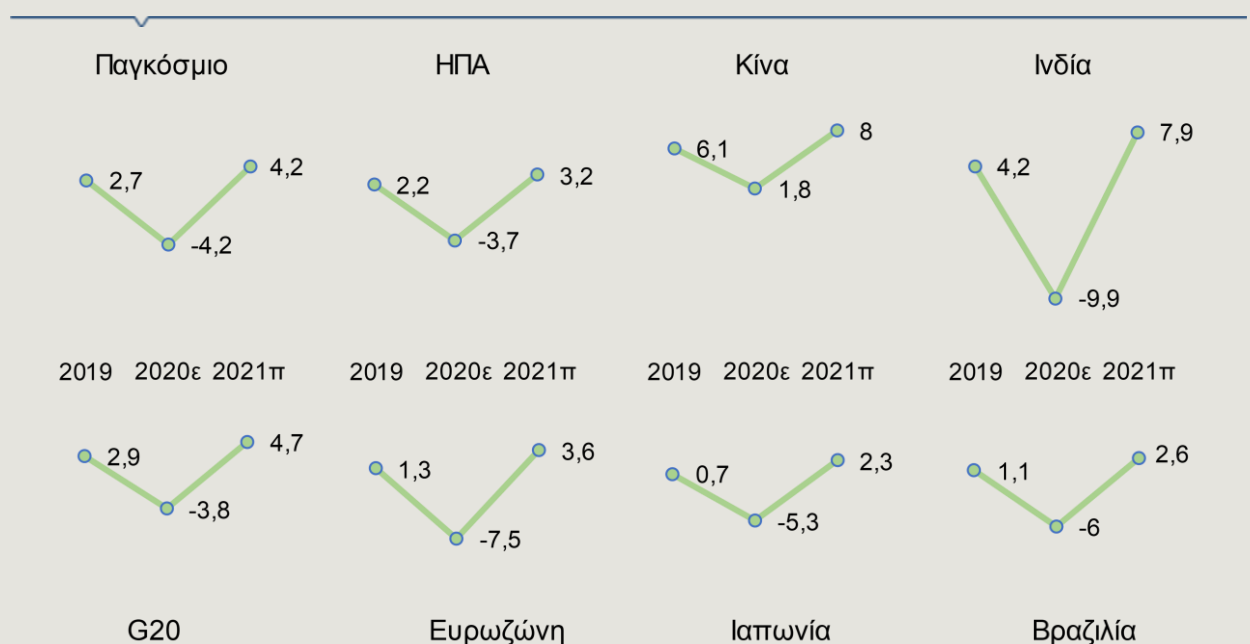
Το 2020, η παγκόσμια οικονομία υπέστη τη βαθύτερη ύφεση των τελευταίων 74 ετών, εξαιτίας της πανδημικής κρίσης που προκάλεσε η εξάπλωση της νόσου του κορωνοϊού. Αυτή η ύφεση ήταν άνευ προηγουμένου σε γεωγραφική έκταση, διακόπτοντας προσωρινά όχι μόνο τις εφοδιαστικές αλυσίδες, αλλά κυρίως, την ταξιδιωτική κίνηση, με αποτέλεσμα να επιφέρει ένα ισχυρό πλήγμα στους κλάδους του τουρισμού και των μεταφορών. Παρότι η πανδημία Covid-19 θα παραμείνει μία απειλή σε όλη τη διάρκεια του 2021, η επανέναρξη των οικονομιών, σε συνδυασμό με τη λήψη γενναιόδωρων μέτρων δημοσιονομικής τόνωσης αλλά και τη διαθεσιμότητα των εμβολίων, προσδοκείται να απελευθερώσουν, σταδιακά, ένα νέο κύμα δαπανών για ταξίδια και υπηρεσίες, ικανό να ενισχύσει σημαντικά την οικονομική δραστηριότητα διεθνώς. Ωστόσο, στην παρούσα χρονική συγκυρία, η προσδοκία της οικονομικής ανάκαμψης συνοδεύεται από πολλαπλές αβεβαιότητες, καθιστώντας απολύτως αναγκαία την επεκτατική νομισματική πολιτική.

Οι προβληματισμοί των υπευθύνων χάραξης πολιτικών και των συμμετεχόντων στις αγορές εστιάζονται στο κατά πόσο θα εξακολουθήσουμε να ισορροπούμε μεταξύ οικονομικής μεγέθυνσης και ασφάλειας της υγείας. Ωστόσο, τα εμβόλια και οι στρατηγικές «χαλαρών» περιοριστικών μέτρων κινητικότητας, καθώς και οι προσαρμογές στη συμπεριφορά των ανθρώπων και των επιχειρήσεων καλλιεργούν την προσδοκία ότι η οικονομική μεγέθυνση μπορεί τελικά να διαφανεί ταχύτερα, περιορίζοντας τη συνολική απώλεια εισοδήματος. Η οικονομική ανάκαμψη, η οποία τροφοδοτείται, κυρίως, μέσω της νομισματικής και της δημοσιονομικής πολιτικής, εκτιμάται ότι θα είναι μέτρια και άνιση, ενώ η σταδιακή εγκατάλειψη των μέτρων τόνωσης της οικονομικής δραστηριότητας θα αποκαλύψει τα «τραύματα» του οικονομικού shock που έχει επιφέρει η υγειονομική κρίση.

Ασύμμετρη οικονομική μεγέθυνση

Σύμφωνα με τον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης-ΟΟΣΑ (Δεκέμβριος 2020), η παγκόσμια οικονομία θα αποκτήσει δυναμική, η οποία θα επιτρέψει, στα επόμενα δύο χρόνια, ο ρυθμός μεταβολής του παγκόσμιου ΑΕΠ να διαμορφωθεί στα προ της πανδημικής κρίσης επίπεδα. Συγκεκριμένα, το παγκόσμιο ΑΕΠ μετά από πτώση κατά 4,2%, το 2020, προβλέπεται να αυξηθεί κατά 4,2%, το 2021 (Γράφημα 7) και κατά 3,7%, το 2022. Ο ρυθμός οικονομικής ανάκαμψης το 2021 θα είναι ασύμμετρος μεταξύ των χωρών. Η Κίνα, από την οποία ξεκίνησε η διασπορά της νόσου του κορωνοϊού, τον περασμένο Δεκέμβριο, θα πρωτοστατήσει, επιτυγχάνοντας ισχυρή ανάπτυξη 8%, το 2021, αντιπροσωπεύοντας περισσότερο από το ένα τρίτο της προβλεπόμενης παγκόσμιας ανάπτυξης.

ΟΟΣΑ: Προβλέψεις παγκόσμιου ΑΕΠ και ΑΕΠ επιλεγμένων οικονομιών (ετήσια % μεταβολή)

ΓΡΑΦΗΜΑ 7

Πηγή:
OECD Economic
Outlook,
December 2020

Στις ΗΠΑ, παρότι η εφαρμογή και ο χρόνος ενός νέου σχεδίου δημοσιονομικών κινήτρων για ενίσχυση της οικονομικής δραστηριότητας δεν έχουν ακόμη καθοριστεί, η αναζωπύρωση της πανδημίας Covid-19 ενισχύει τις πιθανότητες για κάμψη της δραστηριότητας, στο πρώτο τρίμηνο του έτους. Ωστόσο, η επιτάχυνση της οικονομικής δραστηριότητας, στο δεύτερο εξάμηνο του έτους, θα είναι ικανή να ανατρέψει την αρνητική εικόνα του πρώτου τριμήνου και να οδηγήσει σε συνολική ανάκαμψη 3,2%, το 2021, μετά την περιορισμένη συρρίκνωση κατά 3,7% που εκτιμάται ότι σημείωσε το 2020. Σε γενικές γραμμές, το ΑΕΠ των ΗΠΑ, το 2021, αναμένεται να διαμορφωθεί υψηλότερα από τα προ κρίσης επίπεδα (τέταρτο τρίμηνο του 2019: +2,4%).

Στη Ζώνη του Ευρώ, τα μέτρα ενίσχυσης των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων, τα οποία αναμένεται να συνεχιστούν και στη διάρκεια του 2021, προσδοκείται ότι θα συμβάλουν στην τόνωση της αναπτυξιακής δραστηριότητας, με αποτέλεσμα το ΑΕΠ να αυξηθεί, σύμφωνα με τον ΟΟΣΑ, περίπου κατά 3,6%, μετά τη συρρίκνωση κατά 7,5% που υπέστη το 2020. Με βάση τα διαρθρωτικά χαρακτηριστικά (προσφορά-θέσεις απασχόλησης, σημαντικότητα του τομέα των υπηρεσιών, εξαγωγική δυνατότητα και ανταγωνιστικότητα των εξαγωγίμων προϊόντων) και τις εφαρμοζόμενες εθνικές στρατηγικές (η στάθμιση δημόσια υγεία/οικονομία, η αποτελεσματικότητα και το μέγεθος των μέτρων οικονομικής στήριξης), τόσο η έκταση του οικονομικού shock, όσο και η ταχύτητα και η ισχύς της οικονομικής ανάκαμψης θα διαφέρουν σημαντικά, από χώρα σε χώρα. Έτσι, στα τέλη του 2021, παρόλο που το ΑΕΠ της Ζώνης του Ευρώ θα έχει άνοδο κατά 3,6%, θα εξακολουθήσει να μην έχει καλύψει τις απώλειες του 2020 κατά 3,9%. Το χάσμα θα περιοριστεί στο 2,7% στην Γερμανία, ενώ θα παραμείνει κοντά στο 6,6% στην Ισπανία και θα φτάσει κοντά στο 3,1% και 4,8% αντίστοιχα, στην Γαλλία και στην Ιταλία. Στο Ηνωμένο Βασίλειο, παρά την αποτροπή ενός σκληρού Brexit, δεν αποφεύχθηκε μια σημαντική πτώση του ΑΕΠ, το 2020, κατά 11,2%, ενώ, σύμφωνα με τον ΟΟΣΑ, η οικονομική μεγέθυνση το 2021 αναμένεται να προσεγγίσει το 4,2%.

Στις αναδυόμενες οικονομίες, η ανάκαμψη θα είναι πιο δύσκολη και πιο άنيση από αυτό που υποδηλώνουν οι προβλέψεις του 2021. Μετά από μια κάμψη της οικονομικής δραστηριότητας κατά 3,3%, το 2020, θα υπάρξει ανάκαμψη περί το 6,0%, το 2021 (IMF-World Economic Outlook, October 2020). Η Ασία υπέφερε λιγότερο και ετοιμάζεται να αναταπεξέλθει καλύτερα, με την Κίνα να ηγείται της οικονομικής ανάκαμψης. Συγκεκριμένα, στην Κίνα, η οικονομική μεγέθυνση θα αγγίξει το 8%, το 2021, έχοντας πληρώσει με χαμηλό τίμημα την πανδημική κρίση το 2020, αφού η οικονομική της μεγέθυνση επιβραδύνθηκε στο 1,8%, αποφεύγοντας μια υφεσιακή κατάσταση. Ωστόσο, στην παρούσα συγκυρία, δεν μπορούμε να στηριχτούμε στην οικονομική δυναμική της Κίνας, όπως το 2009, προκειμένου να συμπαρασύρει αναπτυξιακά και τον υπόλοιπο κόσμο, καθώς τα τελευταία έτη η οικονομική της μεγέθυνση ακολουθεί πτωτική πορεία.

Οι προβληματισμοί, το περιβάλλον και οι κίνδυνοι

Η νομισματική πολιτική αναμφίβολα θα παραμείνει επεκτατική μέχρι το τέλος του 2021. Οι αναθεωρήσεις των προγραμμάτων των κεντρικών τραπεζών, στο πλαίσιο της αγοράς περιουσιακών στοιχείων και οι φιλοδοξίες για την υποστήριξη πολιτικών με περιβαλλοντικό αποτύπωμα θα μπορούσαν να αλλάξουν τον τρόπο άσκησης της νομισματικής πολιτικής από τις κεντρικές τράπεζες στα επόμενα έτη. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί το ότι περίπου το 30% του σχεδίου διάσωσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τα Ευρώ 1 τρισ. του επταετούς προϋπολογισμού της αφορούν πρωτοβουλίες που αποσκοπούν στην καταπολέμηση των επιζήμιων επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής.

Οι γεωπολιτικοί κίνδυνοι δεν θα εκλείψουν το 2021, με αποτέλεσμα η παγκόσμια οικονομική δραστηριότητα να διαταραχτεί, εφόσον επανεμφανιστούν οι εμπορικές εντάσεις μεταξύ ΗΠΑ και Κίνας, αν επιβαρυνθούν περαιτέρω οι σχέσεις των ΗΠΑ με το Ιράν, από τον τρόπο εξέλιξης της μελλοντικής εμπορικής σχέσης του Ηνωμένου Βασιλείου με την ΕΕ και από τη διαδοχή της Γερμανίδας καγκελαρίου.

ΗΠΑ

Αγορά Κατοικίας

Οι πωλήσεις υφιστάμενων (μη νεόδμητων) κατοικιών, οι οποίες συνιστούν περίπου το 89% των συνολικών πωλήσεων κατοικιών, μειώθηκαν, σε μηνιαία βάση, τον Νοέμβριο, κατά 2,5%, έναντι αύξησης, κατά 4,4%, τον Οκτώβριο, με αποτέλεσμα να διαμορφωθούν στα 6,69 εκατ. (σε ετησιοποιημένη βάση). Η μέτρηση του Νοεμβρίου ήταν στα επίπεδα που ανέμενε η αγορά, ενώ, παρά τη μηνιαία πτώση, υποδηλώνει μεγάλη ανάκαμψη της αγοράς κατοικίας, για έκτο διαδοχικό μήνα, μετά από την έντονη μείωση των πωλήσεων υφιστάμενων κατοικιών που καταγράφηκε το χρονικό διάστημα Μαρτίου-Μαΐου, ως απόρροια των περιοριστικών μέτρων που ελήφθησαν για την αντιμετώπιση της πανδημίας Covid-19. Σε ετήσια βάση, οι πωλήσεις υφιστάμενων κατοικιών κατέγραψαν σημαντική αύξηση, τον Νοέμβριο, για πέμπτο διαδοχικό μήνα, κατά 25,8%, έναντι 26,8%, τον Οκτώβριο. Το απόθεμα υφιστάμενων κατοικιών διαμορφώθηκε, τον Νοέμβριο, στο χαμηλότερο επίπεδο που έχει καταγραφεί από την έναρξη της έρευνας, σε 1,28 εκατ.

κατοικίες, έναντι 1,42 εκατ. κατοικιών, τον Οκτώβριο. Σημειώνεται ότι, κατά το πρώτο εξάμηνο του 2020, το απόθεμα υφιστάμενων κατοικιών παρουσίασε ανοδικές τάσεις, ενώ, κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2019, είχε καταγράψει έντονα πτωτική πορεία.

Η στεγαστική αγορά των ΗΠΑ, κατά το τελευταίο εξάμηνο, έχει εισέλθει σε φάση ανάκαμψης, καθώς:

- Οι συνθήκες στην αγορά εργασίας εξακολουθούν να βελτιώνονται, παρόλο που απέχουν σημαντικά από τα προ της πανδημικής κρίσης επίπεδα. Συγκεκριμένα, το ποσοστό της ανεργίας ανήλθε από 4,4%, τον Μάρτιο, στο 14,7%, τον Απρίλιο, αποτελώντας το υψηλότερο ποσοστό της ανεργίας που έχει καταγραφεί στα χρονικά της έρευνας, για να υποχωρήσει σημαντικά τους επόμενους μήνες και να διαμορφωθεί στο 6,7%, τον Νοέμβριο. Επισημαίνεται ότι, κατά την περίοδο Σεπτεμβρίου 2019-Φεβρουαρίου 2020, το ποσοστό της ανεργίας κυμαινόταν στο εύρος 3,5%-3,6%, καταγράφοντας επιδόσεις που αποτελούν χαμηλό 50 ετών. Το χαμηλό ποσοστό της ανεργίας δημιούργησε τις προϋποθέσεις για ανοδικές μισθολογικές πιέσεις, ενώ η αύξηση των εισοδημάτων συνέβαλε στην ενίσχυση του αγοραστικού ενδιαφέροντος στην αγορά κατοικίας.
- Τα χαμηλά επιτόκια εξακολουθούν να λειτουργούν υποστηρικτικά. Ειδικότερα, η ιδιαίτερα επεκτατική νομισματική πολιτική που έχει υιοθετήσει η Ομοσπονδιακή Τράπεζα των ΗΠΑ (Fed), από το ξέσπασμα της πανδημικής κρίσης, προσδοκείται ότι θα διατηρήσει τα επιτόκια των στεγαστικών δανείων σε ιδιαίτερα χαμηλά επίπεδα. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι, σύμφωνα με την ομοσπονδιακή εταιρεία στεγαστικών δανείων των ΗΠΑ, Freddie Mac, το μέσο επιτόκιο στεγαστικού δανείου 30ετούς διάρκειας υποχώρησε, το τρίτο τρίμηνο του 2020, οριακά κάτω από το 3%, από 3,2%, το δεύτερο τρίμηνο και 3,5%, το πρώτο τρίμηνο. Η πτωτική τάση συνεχίστηκε και το τέταρτο τρίμηνο, καθώς, σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία, το μέσο επιτόκιο υποχώρησε, εντός του Δεκεμβρίου, στο 2,66%, το οποίο είναι το χαμηλότερο επίπεδο που έχει καταγραφεί στα χρονικά της έρευνας.

Όσον αφορά στις προοπτικές της αγοράς κατοικίας, όπως αντικατοπτρίζονται στο δείκτη προσδοκιών των κατασκευαστικών επιχειρήσεων (NAHB Housing Market Index), επηρεάστηκαν αρνητικά από τη μείωση της οικονομικής δραστηριότητας, καθώς ο εν λόγω δείκτης κατέγραψε σημαντική πτώση το δίμηνο Απριλίου-Μαΐου. Ωστόσο, στη συνέχεια, ανέκαμψε, σημειώνοντας, το διάστημα Αυγούστου-Δεκεμβρίου, υψηλότερες από τις προ πανδημικής κρίσης επιδόσεις. Ειδικότερα, ο δείκτης διαμορφώθηκε, τον Δεκέμβριο, στις 86 μονάδες, από 90 μονάδες, τον Νοέμβριο, ενώ, τον Απρίλιο και τον Μάιο, είχε υποχωρήσει στις 30 και στις 37 μονάδες, αντίστοιχα. Σημειώνεται ότι, για το σύνολο του 2020, ο μέσος όρος του δείκτη διαμορφώθηκε στις 70 μονάδες, από 66 μονάδες, το 2019 (Γράφημα 8). Επιπλέον, η Freddie Mac εκτιμά ότι οι συνολικές πωλήσεις κατοικιών αναμένεται να αυξηθούν από 6,0 εκατ. το 2019, σε 6,2 εκατ. το 2020, καθώς, παρά τη σημαντική μείωση των πωλήσεων, κατά το δεύτερο τρίμηνο του έτους, το τρίτο και το τέταρτο τρίμηνο προβλέπεται σημαντική αύξησή τους. Για το 2021, η Freddie Mac εκτιμά ότι οι συνολικές πωλήσεις κατοικιών θα διαμορφωθούν σε 6,1 εκατ. Επιπλέον, το μέσο επιτόκιο στεγαστικού δανείου 30ετούς διάρκειας εκτιμάται ότι θα μειωθεί στο 3,2% το 2020 και στο 3% το 2021.

ΓΡΑΦΗΜΑ 8

ΗΠΑ: Δείκτης προσδοκιών κατασκευαστών ακινήτων-NAHB (μέσος όρος περιόδου) και επιτόκιο 30ετούς στεγαστικού δανείου

Πηγή:
National
Association of
Home Builders,
Freddie Mac

Ζώνη του Ευρώ (ΖτΕ)

Δείκτης PMI Markit – Μεταποίηση

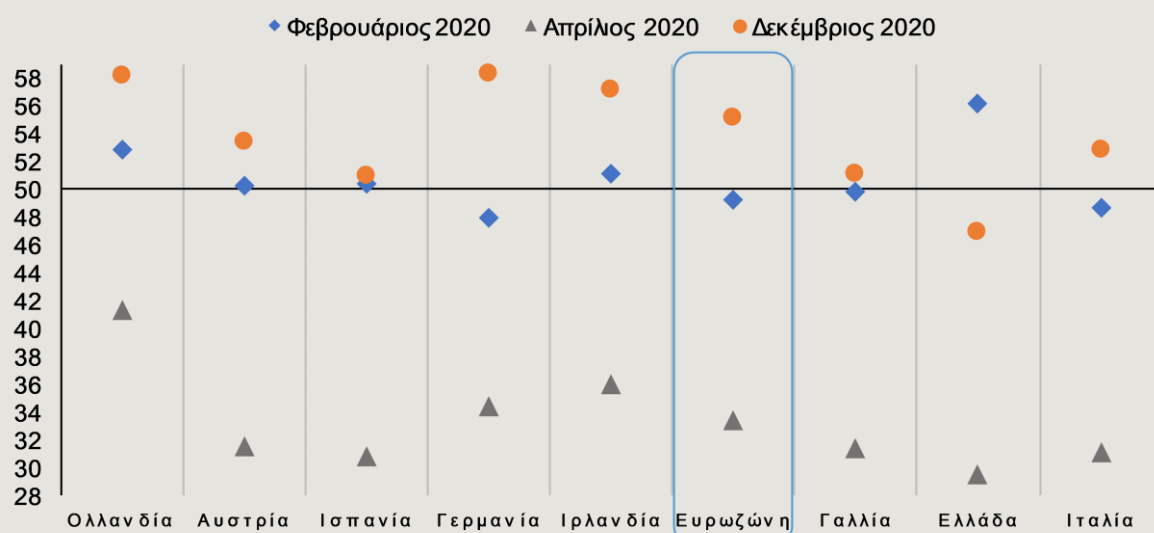
Ο δείκτης των υπευθύνων για τις προμήθειες στη μεταποίηση (Purchasing Managers Index PMI-HIS Markit) αυξήθηκε από 53,8 μονάδες, τον Νοέμβριο, στις 55,2 μονάδες, τον Δεκέμβριο (τελική μέτρηση), ήτοι στο υψηλότερο επίπεδο από τον Μάιο 2018. Η μέτρηση του Δεκεμβρίου είναι κατά 21,8 μονάδες υψηλότερη από την ιστορικά χαμηλή μέτρηση του Απριλίου, ενώ ο δείκτης διαμορφώθηκε πάνω από τις 50 μονάδες, για έκτο διαδοχικό μήνα, μετά από δεκαεπτά μήνες. Υπενθυμίζεται ότι το όριο των 50 μονάδων αποτελεί το διαχωριστικό σημείο μεταξύ συρρίκνωσης και επέκτασης.

Τα στοιχεία της έρευνας για τον Δεκέμβριο υποδηλώνουν περαιτέρω βελτίωση των λειτουργικών συνθηκών του κλάδου της μεταποίησης στη Ζώνη του Ευρώ. Τόσο η παραγωγή, όσο και οι νέες παραγγελίες αυξήθηκαν, για έκτο διαδοχικό μήνα, καθώς ανέκαμψε σημαντικά το εξαγωγικό εμπόριο, με την Ολλανδία και την Γερμανία να παρουσιάζουν τις καλύτερες εξαγωγικές επιδόσεις. Παρά την ανάκαμψη του κλάδου, η απασχόληση στη μεταποίηση μειώθηκε -οριακά- και τον Δεκέμβριο, για εικοστό διαδοχικό μήνα, καθώς η αύξηση των θέσεων απασχόλησης στην Ιταλία και στην Γαλλία δεν κατάφερε να αντισταθμίσει τις απώλειες που καταγράφηκαν, κυρίως, στην Γερμανία. Οι επιχειρηματίες του κλάδου, προκειμένου να ανταποκριθούν στην αύξηση των νέων παραγγελιών, χρησιμοποίησαν το απόθεμα των τελικών προϊόντων, το οποίο μειώθηκε, για έβδομο συνεχόμενο μήνα. Επιπρόσθετα, οι επιχειρηματίες του κλάδου προτιμούν τη χρησιμοποίηση των υφιστάμενων αποθεμάτων πρώτων υλών έναντι της αγοράς τους, λόγω της συνεχιζόμενης αύξησης των μέσων χρόνων παράδοσης των εμπορευμάτων, η οποία αποδίδεται σε καθυστερήσεις στη μεταφορά τους, λόγω περιορισμών που σχετίζονται με την πανδημία. Όσον αφορά στις τιμές, σημαντική αύξηση καταγράφηκε στο κόστος εισροών για τις επιχειρήσεις, όπως αποτυπώνεται και στη μεγαλύτερη αύξηση των λειτουργικών εξόδων των επιχειρήσεων του κλάδου που σημειώθηκε τα τελευταία δύο περίπου έτη. Κατά συνέπεια, οι επιχειρήσεις αύξησαν τις τιμές των τελικών προϊόντων, για τρίτο συνεχόμενο μήνα, με τον εντονότερο ρυθμό από τον Φεβρουάριο 2019. Οι προοπτικές για την παραγωγή στο μεταποιητικό κλάδο διατηρούνται θετικές, με την επιχειρηματική εμπιστοσύνη να βρίσκεται στο υψηλότερο επίπεδο των τελευταίων τριών ετών, εν μέσω αισιοδοξίας για επαναφορά των λειτουργικών συνθηκών στα προ της πανδημικής κρίσης επίπεδα μέχρι τα τέλη του τρέχοντος έτους.

Αναφορικά με τα κράτη-μέλη που συμμετέχουν στη σύνθεση του δείκτη, όλα κατέγραψαν υψηλότερες επιδόσεις τον Δεκέμβριο, σε σύγκριση με τον Νοέμβριο, με την Γερμανία, την Ολλανδία και την Ιρλανδία να ξεχωρίζουν, καταγράφοντας τις υψηλότερες επιδόσεις των τελευταίων 34, 27 και 5 μηνών, αντίστοιχα. Αξίζει να σημειωθεί ότι, όπως απεικονίζεται στο Γράφημα 9, η βελτίωση του δείκτη στα κράτη-μέλη από τα ιστορικά χαμηλά του Απριλίου είναι αξιοσημείωτη. Επιπλέον, με εξαίρεση την Ελλάδα, τα υπόλοιπα κράτη-μέλη καταγράφουν υψηλότερες από τις προ πανδημικής κρίσης επιδόσεις του Φεβρουαρίου, κινούμενα πάνω από το διαχωριστικό όριο των 50 μονάδων.

ΓΡΑΦΗΜΑ 9

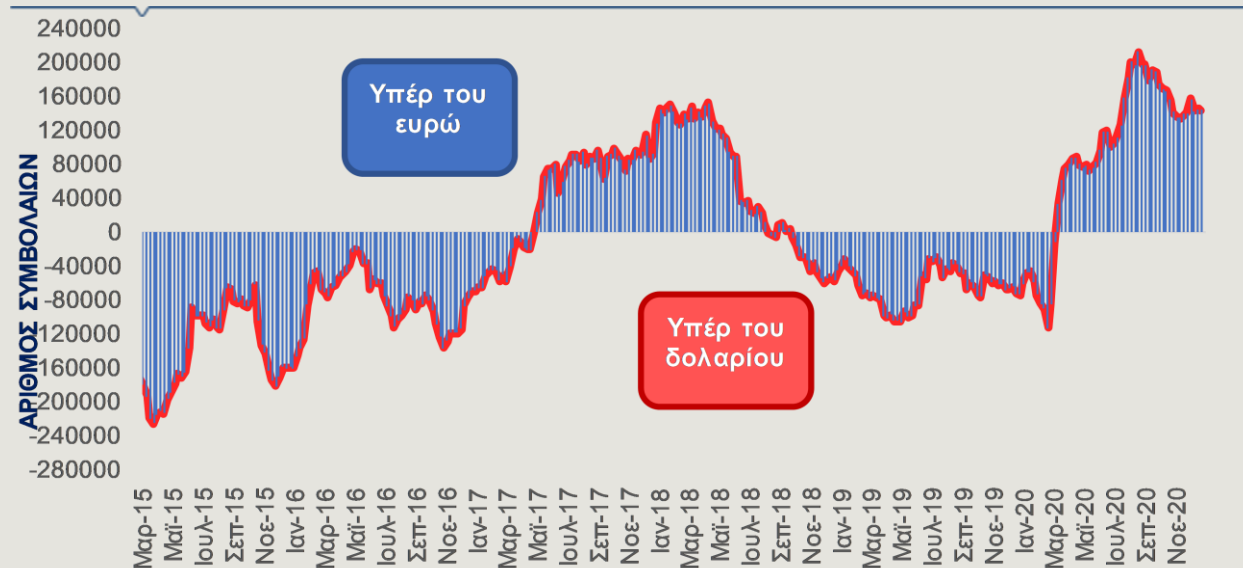
Φεβ.-Δεκ.2020: Εξέλιξη Δείκτη PMI Μεταποίησης στη ΖτΕ και στα Κράτη-Μέλη που συνθέτουν το Δείκτη

Πηγή:
IHS Markit

Ισοτιμίες

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Χρηματιστηρίου του Σικάγου, οι συνολικές καθαρές τοποθετήσεις (αγορές μείον πωλήσεις), στην ισοτιμία του ευρώ με το δολάριο, διατηρήθηκαν θετικές, την εβδομάδα που έληξε στις 29 Δεκεμβρίου. Οι θετικές θέσεις (υπέρ του ευρώ, "long") μειώθηκαν κατά 826 συμβόλαια, με αποτέλεσμα οι συνολικές καθαρές θέσεις να διαμορφωθούν στα 143.076 συμβόλαια, από 143.902 συμβόλαια, την προηγούμενη εβδομάδα (Γράφημα 10). Σημειώνεται ότι πρόκειται για την πρώτη εβδομαδιαία μείωση που καταγράφεται από τις 15 Δεκεμβρίου.

ΓΡΑΦΗΜΑ 10
Specs θέσεις για μη εμπορικές/κερδοσκοπικές συναλλαγές

 Πηγή:
CFTC, IMM

Ευρώ (EUR/USD) ► Η ισοτιμία του ευρώ με το δολάριο, στις 8 Ιανουαρίου, στην Ευρώπη, διαμορφωνόταν περί τα 1,2218 δολάρια, με αποτέλεσμα το ευρώ να σημειώνει, από την αρχή του έτους, οριακά κέρδη έναντι του δολαρίου (0,02%), ενώ διαπραγματευόταν υψηλότερα κατά 18,1%, από το χαμηλό που είχε καταγράψει στις 3 Ιανουαρίου 2017 (USD 1,0342).

Κέρδη καταγράφει το δολάριο έναντι του ευρώ, παρά τα αδύναμα στοιχεία που ανακοινώθηκαν για την αγορά εργασίας στις ΗΠΑ. Σύμφωνα με στοιχεία του Bureau of Labor Statistics, τον Δεκέμβριο, καταγράφηκαν απώλειες 140 χιλιάδων θέσεων εργασίας. Η μείωση των θέσεων ήταν μη αναμενόμενη, καθώς η αγορά προέβλεπε θετική μηνιαία μεταβολή, ενώ ήταν η πρώτη φορά από τον Απρίλιο 2020 που σημειώνεται μηνιαία μείωση των θέσεων εργασίας. Η εξέλιξη αυτή καταδεικνύει τις προκλήσεις που έχει να αντιμετωπίσει η οικονομία των ΗΠΑ μέχρι να επανέλθει στα προ της πανδημικής κρίσης επίπεδα, καθώς η επιδημιολογική κατάσταση της χώρας εξακολουθεί να είναι επιβαρυνμένη. Οι συμμετέχοντες στις αγορές εκτιμούν ότι τα κατώτερα των προσδοκιών αποτελέσματα της αγοράς εργασίας, ενδεχομένως, να ωθήσουν το νέο Πρόεδρο των ΗΠΑ σε μεγαλύτερη δημοσιονομική στήριξη από αυτή που συμφωνήθηκε μεταξύ των Δημοκρατικών και των Ρεπουμπλικάνων, στα τέλη του περασμένου έτους, κάτι που μπορεί να υλοποιήσει έχοντας, πλέον, μεγαλύτερη ευχέρεια κινήσεων, μετά τη νίκη των Δημοκρατικών στην Πολιτεία της Τζόρτζια, καθώς φέρνει υπό τον έλεγχό τους τη Γερουσία.

Ελβετικό Φράγκο (CHF) ► Το ευρώ εμφανίζει απώλειες, σε ημερησία βάση, έναντι του φράγκου, κινούμενο στην περιοχή των 1,08235 φράγκων (8.1.2021). Το ευρώ σημειώνει, από την αρχή του έτους, κέρδη έναντι του φράγκου, της τάξης του 0,1%.

Βάσει των δημοσιευθέντων νομισματικών στοιχείων της Κεντρικής Τράπεζας της Ελβετίας (SNB), την προηγούμενη εβδομάδα, πιθανολογείται ότι δεν υπήρξε παρέμβαση της στην αγορά συναλλάγματος για αποτροπή ενίσχυσης του φράγκου. Το ποσό των μετρητών που οι εμπορικές τράπεζες της Ελβετίας είχαν καταθέσει στην SNB μειώθηκε στα 702,7 δισ. φράγκα, για την εβδομάδα που έληξε την 1^η Ιανουαρίου 2021,

από 703,9 δισ. φράγκα, για την εβδομάδα μέχρι και τις 25 Δεκεμβρίου 2020. Η SNB ανακοίνωσε ότι αναμένει κέρδη για το 2020 περί τα 21 δισ. φράγκα, από 49 δισ. φράγκα, το 2019. Τα κέρδη για το 2020 προήλθαν, κυρίως, από την άνοδο των τιμών των μετοχικών τίτλων που διαθέτει σε ξένο νόμισμα και, δευτερευόντως, από την αύξηση της αξίας του χρυσού που διακρατεί.

Στερλίνα (GBP) ► Η στερλίνα, στις 8 Ιανουαρίου, εμφάνιζε θετική εικόνα, καταγράφοντας κέρδη έναντι του ευρώ (0,90096 GBP/EUR), ενώ ήταν αμετάβλητη έναντι του δολαρίου ΗΠΑ (1,3568 USD/GBP). Σημειώνεται ότι, από την αρχή του έτους, η στερλίνα καταγράφει απώλειες κατά 0,8% έναντι του ευρώ και κατά 0,7% έναντι του δολαρίου.

Η στερλίνα, την πρώτη εβδομάδα του νέου έτους, βρέθηκε εν μέσω δύο αντίρροπων δυνάμεων. Η ιστορική εμπορική συμφωνία μεταξύ του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ευρωπαϊκής Ένωσης που επτετεύχθη στα τέλη του 2020 λειτούργησε υποστηρικτικά για τη στερλίνα. Αντίθετα, τα αυστηρά περιοριστικά μέτρα που επιβλήθηκαν και θα ισχύσουν τουλάχιστον μέχρι τα μέσα Φεβρουαρίου, ως απόρροια της δυσμενούς επιδημιολογικής κατάστασης στο Ηνωμένο Βασίλειο, αναμένεται, βραχυπρόθεσμα, να επηρεάσουν αρνητικά την οικονομική δραστηριότητα. Σε μια προσπάθεια περαιτέρω νομισματικής στήριξης της οικονομίας, έχει αρχίσει να επανέρχεται στο προσκήνιο η προοπτική υιοθέτησης αρνητικών επιτοκίων από την Κεντρική Τράπεζα της Αγγλίας, η οποία, ωστόσο, επιδρά αρνητικά στη στερλίνα.

Αγορές ομολόγων – Χαρτοφυλάκιο κρατικών ομολόγων Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ)

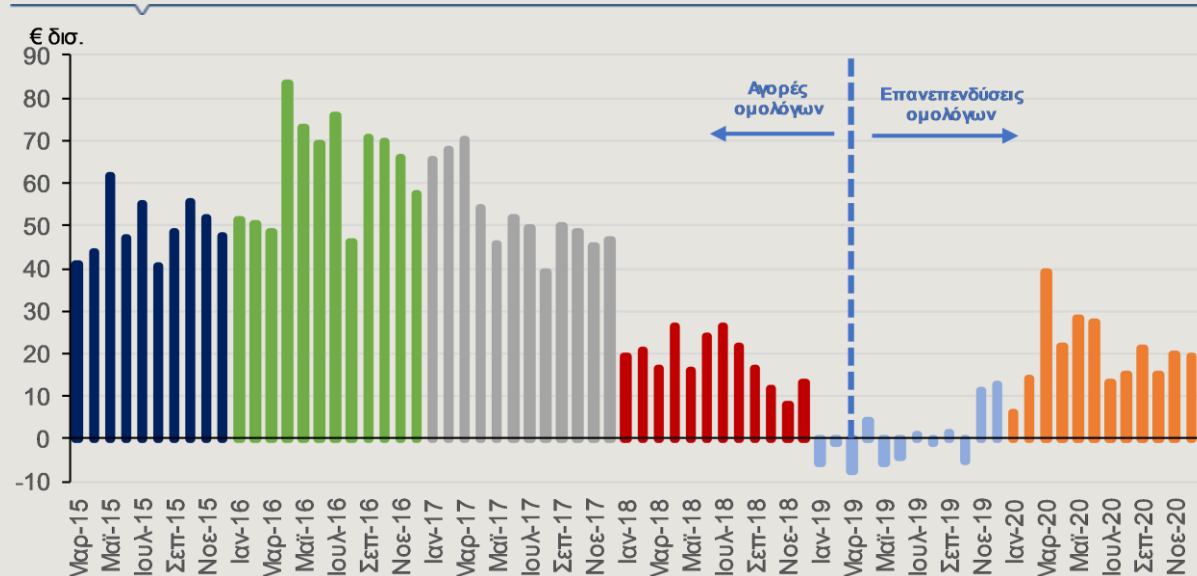
Η αξία του χαρτοφυλακίου κρατικών ομολόγων της ΕΚΤ (Γράφημα 11) που έχει προέλθει από την εφαρμογή του προγράμματος ποσοτικής χαλάρωσης (QE), για την εβδομάδα μέχρι την 1^η Ιανουαρίου, διαμορφώθηκε στα Ευρώ 2,342 τρισ. Η ΕΚΤ προέβη σε πωλήσεις καλυμμένων ομολόγων, αξίας Ευρώ 481 εκατ., σε πωλήσεις Asset-Backed Securities, αξίας Ευρώ 227 εκατ. και σε πωλήσεις εταιρικών και ασφαλιστικών ομολογιακών τίτλων, αξίας Ευρώ 597 εκατ. Επιπρόσθετα, η ΕΚΤ, την περασμένη εβδομάδα, πραγματοποίησε καθαρές πωλήσεις, αξίας Ευρώ 2,2 δισ., στο πλαίσιο του νέου Έκτακτου Προγράμματος Αγοράς Στοιχείων Ενεργητικού, λόγω της πανδημίας (Pandemic Emergency Purchase Programme-PEPP), με τη συνολική αξία του εν λόγω χαρτοφυλακίου να διαμορφώνεται περί τα Ευρώ 753,7 δισ.

Στην ελληνική αγορά ομολόγων, το εύρος της απόδοσης του δεκαετούς κρατικού ομολόγου, λήξης 18 Ιουνίου 2030, με κουπόνι 1,5%, διαμορφωνόταν, στις 8 Ιανουαρίου, μεταξύ 0,56% και 0,59%. Η διαφορά απόδοσης μεταξύ του δεκαετούς ομολόγου της Ελλάδας και του δεκαετούς ομολόγου της Γερμανίας (spread) υποχώρησε στις 109 μονάδες βάσης. Παράλληλα, η απόδοση του δεκαετούς ομολόγου της Γερμανίας, ως σημείο αναφοράς του κόστους δανεισμού της Ζώνης του Ευρώ, διαμορφώθηκε στο -0,52% (Γράφημα 12).

Από το ξέσπασμα της πανδημικής κρίσης, οι εθνικές κυβερνήσεις των κρατών-μελών της Ζώνης του Ευρώ προέβησαν σε μαζικές εκδόσεις χρέους, προκειμένου να χρηματοδοτήσουν τα δημοσιονομικά πακέτα στήριξης των δοκιμαζόμενων από την ύφεση οικονομιών τους. Το έκτακτο πρόγραμμα αγοράς στοιχείων

ΓΡΑΦΗΜΑ 11

Εξέλιξη αγοραπωλησιών κρατικών ομολόγων ανά μήνα από την ΕΚΤ

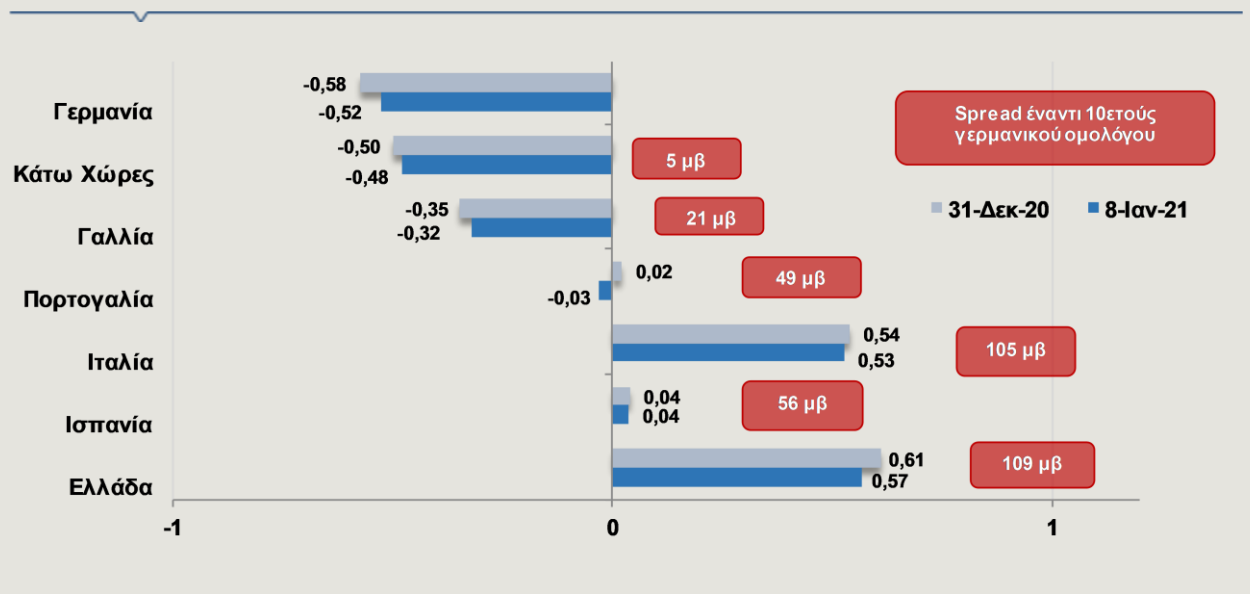

Πηγή:
Ευρωπαϊκή
Κεντρική
Τράπεζα, Alpha
Bank

ενεργητικού λόγω της πανδημίας (pandemic emergency purchase programme-PEPP) που εισήγαγε η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, περί τα τέλη Μαρτίου 2020, έχει συμβάλει καθοριστικά στη διαμόρφωση σε ιστορικά χαμηλά επίπεδα του κόστους δανεισμού των κρατών-μελών. Οι εκδόσεις κρατικών ομολόγων αναμένεται να συνεχιστούν με ανάλογο ρυθμό και το 2021. Είναι χαρακτηριστικό ότι, σύμφωνα με την UniCredit, την πρώτη εβδομάδα του νέου έτους, αναμενόταν να εκδοθούν Ευρώ 45 δισ. κρατικών ομολόγων και, συνολικά, τον Ιανουάριο, περί τα Ευρώ 150 δισ.

Η απόδοση του δεκαετούς ομολόγου των ΗΠΑ υπερέβη το 1,12%, στις 8 Ιανουαρίου, κινούμενη στα υψηλότερα επίπεδα από τον Μάρτιο 2020. Η νίκη των Δημοκρατικών στην Πολιτεία της Τζόρτζια, εξέλιξη που φέρνει υπό τον έλεγχό τους τη Γερουσία, δημιούργησε προσδοκίες, στους συμμετέχοντες στις αγορές, για μεγαλύτερο πακέτο δημοσιονομικής στήριξης της αμερικανικής οικονομίας, προκειμένου να αμβλυθούν οι δυσμενείς συνέπειες για τις επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά από την πανδημική κρίση. Η προοπτική αυτή αύξησε τη διάθεση ανάληψης επενδυτικού κινδύνου, γεγονός που αποτυπώθηκε με την άνοδο των χρηματιστηριακών δεικτών που σημειώθηκε στις 8 Ιανουαρίου και των ρευστοποιήσεων σε ασφαλή περιουσιακά στοιχεία (10ετή ομόλογα ΗΠΑ, χρυσός).

Το δεκαετές ομόλογο της Πορτογαλίας, στις 8 Ιανουαρίου, κατέγραφε απόδοση -0,03%, της Ισπανίας 0,04% και της Ιταλίας 0,53%. Η διαφορά απόδοσης του δεκαετούς πορτογαλικού ομολόγου σε σχέση με την αντίστοιχη του γερμανικού μειώθηκε στις 49 μ.β., ενώ του δεκαετούς ιταλικού ομολόγου υποχώρησε στις 105 μ.β.

ΓΡΑΦΗΜΑ 12
Αποδόσεις 10ετών ομολόγων (%) και spreads έναντι 10ετούς γερμανικού ομολόγου

Πηγή:
Bloomberg,
Alpha Bank

Η Ελληνική Οικονομία σε Αριθμούς

Ετήσια στοιχεία	2015	2016	2017	2018	2019	Ετήσιες Μεταβολές
ΑΕΠ (% ετήσια μεταβολή, σταθερές τιμές 2015)	-0,4	-0,5	1,3	1,6	1,9	
Ιδιωτική Κατανάλωση	-0,3	-0,5	1,9	2,3	1,9	
Δημόσια Κατανάλωση	1,6	-0,2	-0,1	-4,2	1,2	
Ακαθάριστες Επενδύσεις Παγίου Κεφαλαίου	0,2	2,3	8,1	-6,6	-4,6	
Εξαγωγές Αγαθών & Υπηρεσιών	5,0	-0,4	8,5	9,1	4,8	
Εισαγωγές Αγαθών & Υπηρεσιών	7,9	2,2	7,4	8,0	3,0	
Γεν. Δκτ Τιμών Καταναλωτή (% ετ. μεταβ., μ.ο. έτους)	-1,7	-0,8	1,1	0,6	0,3	
Ανεργία (% , μέσο έτους)	24,9	23,5	21,5	19,3	17,3	
Πρωτογενές Ισοζύγιο της Γεν. Κυβέρνησης (% ΑΕΠ) *	0,6	3,6	4,0	4,5	4,4	
Χρέος Γενικής Κυβέρνησης (% ΑΕΠ)	177,0	180,8	179,2	186,2	180,5	
Ισοζύγιο Τρεχ. Συναλλαγών (% ΑΕΠ)	-0,8	-1,8	-1,9	-2,9	-1,5	

Δείκτες Οικονομικής Συγκυρίας	2019	2020				Τριμηνιαία στοιχεία (% ετήσιες μεταβολές)
		Q1	Q2	Q3	Τελευταία διαθέσιμη περίοδος	
Οικονομική Δραστηριότητα (% ετήσια μεταβολή)						
Όγκος Λιαν. Εμπορίου (εκτός καυσίμων-λιπ/κών)	0,6	3,8	-7,4	-0,1	-0,4 (Ιαν.-Οκτ.)	
Νέες εγγραφές Επιβατηγών Αυτοκινήτων	13,2	-12,4	-54,2	-14,3	-27,0 (Ιαν.-Νοε.)	
Ιδιωτική Οικοδομική Δραστ/τα (όγκος σε χιλ. m³)	9,8	55,7	0,3	-1,7	10,8 (Ιαν.-Σεπτ.)	
Βιομηχανική Παραγωγή: Μεταποίηση	0,9	1,5	-7,4	-1,6	-1,8 (Ιαν.-Νοε.)	
Δείκτες Προσδοκιών						
Δείκτης Υπευθ. Προμηθειών στη μεταποίηση PMI	54,2	51,0	40,0	49,3	42,3 (Νοέ.)	
Δείκτης Οικονομικού Κλίματος	105,4	110,7	91,8	90,8	91,0 (Νοέ.)	
Δείκτης Επιχ/κών Προσδοκιών στη Βιομηχανία	103,6	108,6	87,6	86,9	89,2 (Νοέ.)	
Δείκτης Εμπιστοσύνης Καταναλωτών	-19,8	-10,4	-31,1	-34,9	-48,3 (Νοέ.)	
Πιστωτική Επέκταση, (% ετήσια μεταβολή, τέλος περιόδου)						
Ιδιωτικός Τομέας	-0,6	0,1	0,4	2,4	2,6 (Οκτ.)	
Επιχειρήσεις (μη χρηματοπιστωτικές)	1,7	3,4	3,8	8,3	7,6 (Οκτ.)	
- Βιομηχανία	0,4	4,5	6,5	9,5	10,4 (Οκτ.)	
- Κατασκευές	-4,4	-3,7	-4,0	-4,7	-3,4 (Οκτ.)	
- Τουρισμός	3,8	3,7	1,9	11,7	13,3 (Οκτ.)	
Νοικοκυριά	-2,9	-2,9	-2,7	-2,5	-2,5 (Οκτ.)	
- Καταναλωτικά Δάνεια	-1,6	-1,7	-1,7	-1,6	-1,9 (Οκτ.)	
- Στεγαστικά Δάνεια	-3,4	-3,4	-3,0	-2,8	-2,8 (Οκτ.)	
Τιμές και Αγορά Εργασίας						
Δκτ Τιμών Καταναλωτή (% ετ. μετ., μ.ο. περιόδου)	0,3	0,4	-1,4	-1,9	-2,1 (Νοε.)	
Δκτ Τιμών Διαμερισμάτων, (% ετήσια μεταβολή)	7,2	6,5	4,1	3,2	3,2 (Γ' τρίμ.)	
Ανεργία (% , μ.ο. Περιόδου, εποχ. διορθ.)	17,3	15,9	17,0		16,1 (Σεπτ.)	
ΑΕΠ (% ετήσια μεταβολή, σταθερές τιμές 2015)	1,9	0,4	-14,2	-11,7	-11,7 (Γ' τρίμ.)	
Ιδιωτική Κατανάλωση	1,9	0,2	-12	1	1 (Γ' τρίμ.)	
Δημόσια Κατανάλωση	1,2	1,4	-2,7	4,4	4,4 (Γ' τρίμ.)	
Επενδύσεις	-4,6	-3,2	4,6	0,3	0,3 (Γ' τρίμ.)	
Εξαγωγές Αγαθών & Υπηρεσιών	4,8	1,6	-33,1	-44,9	-44,9 (Γ' τρίμ.)	
Εισαγωγές Αγαθών & Υπηρεσιών	3,0	0,6	-12,9	-6,4	-6,4 (Γ' τρίμ.)	

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, ΕΛΣΤΑΤ, ΙΟΒΕ, IHS Markit

* Χωρίς την επίπτωση της υποστήριξης των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων

¹ Διευκρινίσεις βάσει των μεθοδολογικών στοιχείων του Δείκτη Κύκλου Εργασιών και Όγκου στο Λιανικό Εμπόριο:

- Πωλήσεις με αλληλογραφία ή μέσω διαδικτύου και τρόφιμα, ποτά καπνός σε υπαίθριους πάγκους και αγορές (ΕΛΣΤΑΤ)
- Ο **κύκλος εργασιών** περιλαμβάνει τα συνολικά ποσά που έχει τιμολογήσει η επιχείρηση στη διάρκεια της περιόδου αναφοράς και τα οποία αντιστοιχούν σε μεταπώληση αγαθών χωρίς κανένα μετασχηματισμό. Ο **όγκος πωλήσεων** αντιπροσωπεύει την αξία του κύκλου εργασιών σε σταθερές τιμές, και αποτελεί ένα ποσοτικό δείκτη. Υπολογίζεται αρχικά ο κύκλος εργασιών σε τρέχουσες τιμές και ακολούθως αποπληθωρίζεται με τη χρήση κατάλληλων αποπληθωριστών πωλήσεων, οι οποίοι καταρτίζονται από τα στοιχεία του Δείκτη Τιμών Καταναλωτή (Δ.Τ.Κ).

² Οι ροές προκύπτουν από τις μεταβολές των υπολοίπων διορθωμένες για τις συναλλαγματικές διαφορές και τις αναταξινομήσεις.

Το παρόν δελτίο εκδίδεται από την Alpha Bank και έχει αποκλειστικά ενημερωτικό χαρακτήρα. Οι πληροφορίες που περιέχει προέρχονται από πηγές που θεωρούνται αξιόπιστες αλλά δεν έχουν επαληθευτεί από την Alpha Bank και αποτελούν έκφραση γνώμης βασισμένη σε διαθέσιμα δεδομένα μιας συγκεκριμένης ημερομηνίας. Το παρόν δεν αποτελεί συμβουλή ή σύσταση ούτε προτροπή για την διενέργεια οποιασδήποτε συναλλαγής και ως εκ τούτου δεν έχουν ληφθεί υπόψη παράγοντες όπως, η γνώση, η εμπειρία, η χρηματοοικονομική κατάσταση και οι επενδυτικοί στόχοι ενός εκάστου των δυνητικών ή/και υφιστάμενων πελατών και δεν έχουν ελεγχθεί για πιθανή φορολόγηση του εκδότη στην πηγή ούτε και για άλλη, περαιτέρω, φορολογική συνέπεια εκ της συμμετοχής σ' αυτά. Επίσης δεν συνιστά έρευνα στον τομέα των επενδύσεων κατά την έννοια της ισχύουσας νομοθεσίας και ως εκ τούτου δεν έχει συνταχθεί σύμφωνα με τις απαιτήσεις του νόμου για τη διασφάλιση της ανεξαρτησίας της έρευνας στον τομέα των επενδύσεων. Η Alpha Bank δεν υποχρεούται να επικαιροποιεί ή να αναθεωρεί το δελτίο αυτό ούτε να προβαίνει σε ανακοινώσεις ή ειδοποιήσεις σε περίπτωση που οποιοδήποτε στοιχείο, γνώμη, πρόβλεψη ή εκτίμηση που περιέχεται σε αυτό μεταβληθεί ή διαπιστωθεί εκ των υστέρων ως ανακριβής. Τυχόν δε προβλέψεις επί του παρόντος δελτίου για την πορεία των αναφερόμενων σε αυτό οικονομικών μεγεθών αποτελούν εκτιμήσεις της Alpha Bank βασισμένες στα δεδομένα που περιλαμβάνονται στο δελτίο. Η Alpha Bank και οι θυγατρικές της, καθώς επίσης τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, τα στελέχη και οι υπάλληλοι αυτών δεν παρέχουν καμία διαβεβαίωση ούτε εγγυώνται την ακρίβεια, την πληρότητα και την ορθότητα των πληροφοριών που περιέχονται και των απόψεων που διατυπώνονται στο παρόν ή την καταλληλότητά τους για συγκεκριμένη χρήση και δεν φέρουν καμία ευθύνη για οποιαδήποτε άμεση ή έμμεση ζημία θα μπορούσε τυχόν να προκύψει σε σχέση με οποιαδήποτε χρήση του παρόντος και των πληροφοριών που περιέχει εν όλω ή εν μέρει. Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή αναδημοσίευση αυτού του δελτίου ή τμήματος του πρέπει υποχρεωτικά να αναφέρει την Alpha Bank ως πηγή προελεύσεώς του